

Sygn. akt III AUz 280/17

POSTANOWIENIE

Dnia 30 sierpnia 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Aleksandra Urban (spr.)

Sędziowie: SA Małgorzata Gerszewska

SA Jerzy Andrzejewski

po rozpoznaniu w dniu 30 sierpnia 2017 r. w Gdańsku

na posiedzeniu niejawnym

w sprawie z odwołania S. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o ustalenie podlegania ubezpieczeniom społecznym

zażalenia S. M.

na zarządzenie Przewodniczącego w Sądzie Okręgowym w Gdańsku z dnia 5 czerwca 2017 r. w przedmiocie zwrotu odwołania, sygn. akt VII U 2744/17

postanawia:

uchylić zaskarżone zarządzenie.

SSA Aleksandra Urban SSA Małgorzata Gerszewska SSA Jerzy Andrzejewski

Sygn. akt III AUz 280/17

UZASADNIENIE

Zaskarżonym zarządzeniem z dnia 5 czerwca 2017 r. Przewodniczący w Sądzie Okręgowym w Gdańsku zwrócił odwołanie skarżącej S. M. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. z dnia 10 lutego 2017 r.

W uzasadnieniu wskazano, że zarządzeniem z dnia 26 kwietnia 2017 r., doręczonym w dniu 4 maja 2017 r. zobowiązano pełnomocnika S. M. do usunięcia braków formalnych odwołania od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych poprzez złożenie oryginału pełnomocnictwa wraz z oryginałem pełnomocnictwa lub poprzez złożenie uwierzytelnionego odpisu pełnomocnictwa i uwierzytelnionego odpisu upoważnienia (do odwołania dołączono jedynie kserokopię pełnomocnictwa bez jej uwierzytelnienia dla adw. D. M. oraz kserokopię upoważnienia dla apl. adw. P. D. (1)) w terminie 7 dni pod rygorem zwrotu.

W zakreślonym terminie pełnomocnik skarżącej nie wywiązał się z nałożonego zobowiązania, gdyż wprawdzie złożył oryginał pełnomocnictwa dla adw. D. M., ale upoważnienie zostało złożone w formie kopii bez jego uwierzytelnienia (podpis adw. D. M. skserowany).

Zgodnie z przepisem art. 130 § 2 k.p.c. po bezskutecznym upływie terminu przewodniczący zwraca pismo stronie, która nie uzupełniła stosownych braków formalnych, a pismo zwrócone nie wywołuje żadnych skutków, jakie ustawa wiąże z wniesieniem powództwa do Sądu. Odwołanie zostało wniesione w niniejszej sprawie przez apl. adw. P. D. (1), w związku z powyższym złożenie oryginału pełnomocnictwa dla adw. D. M. nie stanowi dostatecznego wykazania umocowania do złożenia odwołania w imieniu S. M..

Zażalenie na zarządzenie wywiodła skarżąca, zarzucając naruszenie art. 130² § 1 k.p.c. poprzez jego zastosowanie i zarządzenie zwrotu odwołania wobec uznania, że odwołanie zostało złożone przez osobę nieumocowaną do podejmowania czynności w imieniu S. M., podczas gdy pełnomocnik ubezpieczonej pismem z dnia 26 kwietnia 2017 r. w sprawie o sygn. akt VII U 2744/17 został wezwany do uzupełnienia braków odwołania poprzez złożenie oryginału pełnomocnictwa oraz oryginału upoważnienia dla aplikanta adwokackiego, co też uczynił w wyznaczonym przez Sąd terminie.

W rezultacie skarżąca wniosła o uznanie zażalenia za oczywiście uzasadnione, rozpoznanie zażalenia na posiedzeniu niejawnym przez Sąd, który wydał zaskarżone postanowienie i uchylenie postanowienia w całości, względnie uchylenie postanowienia w całości oraz skierowanie sprawy do dalszego rozpoznania w trybie właściwym. Nadto skarżąca domagała się zwrotu kosztów postępowania zażaleniowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Strona skarżąca podniosła, iż w wyniku zobowiązania Sądu w związku z zarządzeniem z dnia 26 kwietnia 2017 r., aplikant adwokacki P. D. (2) przedłożyła oryginał pełnomocnictwa oraz oryginał upoważnienia dla aplikanta adwokackiego wraz z odpisem dla strony. Skarżąca nie zgodziła się ze stwierdzeniem Sądu Okręgowego, iż pełnomocnik przedłożył jedynie kopię upoważnienia dla aplikanta adwokackiego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Zaskarżone zarządzenie należało uchylić, jednak z innych względów niż wskazane w zażaleniu.

Na wstępie podkreślenia wymaga, że w postępowaniu sądowym odwołanie od decyzji organu rentowego nie jest pozwem, a jedynie pełni jego rolę (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 czerwca 1998 r., II UKN 105/98, OSNAPiUS 1999 nr 16, poz. 529). Odwołanie wszczynają postępowanie sądowe i jest przy tym szczególnym pismem procesowym, które podlega rygorom przewidzianym w art. 477¹⁰ § 1 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem, odwołanie powinno zawierać oznaczenie zaskarżonej decyzji, określenie i zwięzłe uzasadnienie zarzutów i wniosków oraz podpis ubezpieczonego albo jego przedstawiciela ustawowego lub pełnomocnika.

Wskazane, niewątpliwie mniejsze wymogi formalne odwołania w stosunku do pozwu podyktowane są interesem odwołującego się, który ma w ten sposób zapewnioną możliwość sądowej kontroli decyzji organu rentowego, bez konieczności, a czasem w braku możliwości, skorzystanie z pomocy fachowego pełnomocnika. Przewodniczący lub wyznaczony przez niego sędzia dokonując wstępnego badania sprawy ustala, czy pismo wszczynające postępowanie sądowe spełnia niezbędne wymagania, pozwalające nadać mu dalszy bieg (art. 467 § 1 k.p.c.). Pamiętać przy tym należy, że w myśl art. 467 § 3 k.p.c., po wstępnym badaniu sprawy przewodniczący wzywa do usunięcia braków formalnych pisma tylko wówczas, gdy braki te nie dadzą się usunąć w toku czynności wyjaśniających.

Podkreślić należy również, że w doktrynie i orzecznictwie zgodnie przyjmuje się, że skoro stosownie do treści art. 126 § 1 k.p.c. warunkiem formalnym pisma procesowego wniesionego przez pełnomocnika jest dołączenie do niego pełnomocnictwa, jeżeli wcześniej nie zostało złożone, to niezachowanie tego warunku uzasadnia zastosowanie przez przewodniczącego przepisu art. 130 k.p.c. (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego z 25.02.1998 r., II UZ 4/98, OSNAPUS 1999, nr 6, poz. 228, z dnia 17 marca 1999 r., II UZ 30/99, OSNAPUS 2000, nr 20, poz. 776 lub z 26.04.2001 r., II CZ 10/01).

Sąd Najwyższy w kilku orzeczeniach dał wyraz temu, że do dochowania warunków formalnych pisma procesowego nie wystarcza złożenie przez pełnomocnika dowolnego pełnomocnictwa, lecz musi to być dokument pełnomocnictwa odpowiadający niezbędnym wymaganiom przypisanym dla pełnomocnictwa procesowego, z którego wynika upoważnienie do działania w imieniu strony w danej sprawie. Jeżeli wymaganie to nie jest spełnione, ma zastosowanie art. 130 k.p.c., odpowiednik art. 141 d.k.p.c. (por. np. orzeczenie z dnia 24 sierpnia 1937 r., C I 2382/36, Zb. Urz. 1938, poz. 282, postanowienie z dnia 5 stycznia 2000 r., I CKN 1143/00 lub postanowienie z dnia 14 stycznia 2000 r., I CKN 345/98, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 140).

W doktrynie przyjmuje się, że przewodniczący przy badaniu pozwu pod względem formalnym nie może zadowolić się dołączeniem do niego dowolnego pełnomocnictwa, ale musi przestrzegać, by dołączone było niewadliwe pełnomocnictwo upoważniające do działania w imieniu powoda w danej sprawie. Jeżeli wymaganie to nie jest spełnione, powinien mieć zastosowanie art. 130 k.p.c.

W piśmiennictwie i orzecznictwie podkreśla się, że pełnomocnictwo ma dwojakie znaczenie, z jednej strony oznacza ono pochodzące od mocodawcy umocowanie pełnomocnika do działania w imieniu mocodawcy, a z drugiej strony - dokument obejmujący (potwierdzający) to umocowanie. Od udzielenia pełnomocnictwa należy odróżnić jego wykazanie przed sądem, stanowiące jeden z warunków jego skuteczności, a tym samym podejmowania czynności procesowych przez pełnomocnika w imieniu mocodawcy (por. np. uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 lipca 2003 r., III CZP 54/03 LEX 103097).

Zgodnie z art. 89 § 1 zd. 1 k.p.c., pełnomocnik obowiązany jest przy pierwszej czynności procesowej dołączyć do akt sprawy pełnomocnictwo (rozumiane jako dokument stwierdzający umocowanie) z podpisem mocodawcy lub wierzytelny odpis pełnomocnictwa. Dokument pełnomocnictwa lub jego wierzytelny odpis jest w tym wypadku jedynym dowodem potwierdzającym przed sądem istnienie umocowania pełnomocnika do działania w imieniu strony. Dokumentu tego, z wyjątkiem wypadku wskazanego w art. 89 § 2 i art. 118 k.p.c., nie można zastąpić innym środkiem dowodowym.

Mając to na względzie, należy przyjąć, że wymaganie, aby do pisma procesowego dołączyć pełnomocnictwo (art. 126 § 3 k.p.c.), należy rozumieć jako obowiązek dołączenia dokumentu pełnomocnictwa, jeżeli pismo wnosi pełnomocnik, który wcześniej nie złożył pełnomocnictwa. Przepis ten służy realizacji obowiązku pełnomocnika, wynikającego z treści art. 89 § 1 k.p.c., wykazania umocowania. Na tle art. 126 § 3 k.p.c. nie budzi zatem wątpliwości, że załączenie dokumentu pełnomocnictwa do pisma procesowego, w sytuacji określonej w tym przepisie, stanowi warunek formalny tego pisma. Należy przy tym mieć na względzie, że warunek formalny w postaci załączenia do pisma (w tym wypadku do odwołania) pełnomocnictwa może być spełniony tylko w razie załączenia takiego dokumentu, z którego wynika skuteczne umocowanie osoby podającej się za pełnomocnika, do występowania w imieniu mocodawcy w danej sprawie. Tylko złożenie takiego dokumentu pełnomocnictwa może być ocenione jako dochowanie warunku formalnego pozwu z art. 126 § 3 k.p.c. i wyklucza zastosowanie art. 130 § 1 k.p.c. Nie wystarczy natomiast złożenie pełnomocnictwa np. podpisanego przez inną osobę niż mocodawca, a nieuprawnioną do działania w jego imieniu.

Z powyższego wynika, że kognicja przewodniczącego przy badaniu dochowania warunków formalnych pisma procesowego w zakresie wynikającym z art. 126 § 3 k.p.c. obejmuje także badanie, czy dokument pełnomocnictwa został należycie sporządzony, a w szczególności, czy został podpisany przez mocodawcę i czy z jego treści wynika umocowanie do działania za mocodawcę w danej sprawie. Zważywszy, że dołączenie pełnomocnictwa do pisma procesowego stanowi jego warunek formalny, należy przyjąć, że niedochowanie wymagań co do dokumentu pełnomocnictwa stanowi o niezachowaniu warunków formalnych w odniesieniu do całego pisma procesowego w rozumieniu art. 130 § 1 zd. 1 k.p.c. (por. uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 14 grudnia 2001 r., III CZP 67/01, Prokuratura i Prawo. Orzecznictwo 2002, nr 6, poz. 38).

W niniejszej sprawie zwrot odwołania nastąpił w trybie art. 130 § 2 k.p.c. z powodu niezłożenia oryginału upoważnienia lub jego uwierzytelnionego odpisu dla apl. adw. P. D. (1) - jako wnoszącej odwołanie w imieniu ubezpieczonej - do reprezentowania S. M. w sprawie, wobec czego stwierdzono brak umocowania do złożenia odwołania. Przy tym strona

skarżąca pomimo wezwania nie usunęła powyższego braku formalnego, składając jedynie kopie upoważnienia dla aplikanta adwokackiego bez jego uwierzytelnienia.

Wobec tego należało uznać - co też Sąd I instancji uczynił - że odwołanie zostało wniesione bez dostatecznego wykazania umocowania do jego złożenia przez profesjonalnego pełnomocnika w sprawie.

W takiej sytuacji należało podjąć czynności zmierzające do usunięcia braku formalnego odwołania wynikającego z braku oryginału pełnomocnictwa dla adwokata i upoważnienia dla aplikanta adwokackiego, czy też ich uwierzytelnionych odpisów.

Z uwagi na obowiązek wykazania zdolności pełnienia funkcji pełnomocnika dotyczący wszystkich osób wymienionych w art. 87 k.p.c., należało podjąć czynności zmierzające do wyjaśnienia umocowania adwokata D. M. i aplikanta adwokackiego P. D. (1) do występowania w sprawie jako pełnomocnika skarżącej.

Mając na uwadze powyższe rozważania oraz specyfikę spraw z zakresu ubezpieczeń społecznych, w przedmiotowej sprawie rozważenia wymaga przede wszystkim, czy prawidłowo został zastosowany art. 130 § 1 k.p.c.

W sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych przewidziany jest bowiem odrębny tryb postępowania, mający na celu odformalizowanie procesu i ułatwienie dochodzenia roszczeń. Temu celowi służy art. 468 k.p.c., który - odmiennie niż art. 130 k.p.c. - przewiduje usunięcie braków formalnych na posiedzeniu sądowym (wyjaśniającym). Przepis art. 468 § 2 pkt 1 k.p.c., zgodnie z którym czynności wyjaśniające mają na celu usunięcie braków formalnych pism procesowych, jako przepis szczególnie wyłącza możliwość zastosowania art. 130 § 1 k.p.c., tj. w tym wypadku zwrotu odwołania, w każdej sytuacji, gdy takie braki mogą być usunięte w trakcie czynności wyjaśniających. Sąd Apelacyjny podziela stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w postanowieniu z dnia 21 kwietnia 2009 r., I UZ 7/09 (OSNP 2011 nr 1-2, poz. 28), że w postępowaniu w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych, zwrotu odwołania w trybie art. 130 k.p.c., z powodu niezpełnienia braków formalnych odwołania wskazanych w art. 477¹⁰ k.p.c., można dokonać tylko wtedy, gdy uprzednio nie przyniosła skutku próba ich uzupełnienia w toku czynności wyjaśniających, czego zabrakło w niniejszym postępowaniu. W uzasadnieniu tego postanowienia Sąd Najwyższy jednoznacznie wskazał, że odwołanie w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych może być zwrócone w trybie art. 130 § 1 k.p.c. tylko wówczas, gdy mimo wezwania nie usunięto takich jego braków, które uniemożliwiają podjęcie nawet czynności wyjaśniających. Załączenie do odwołania kserokopii pełnomocnictwa zamiast jego oryginału lub uwierzytelnionego odpisu nie jest brakiem tego rodzaju, a zatem w tej sytuacji art. 130 § 1 k.p.c. nie znajduje zastosowania, wobec czego nie może stanowić podstawy prawnej do zwrotu odwołania.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt rozpoznawanej sprawy, Sąd Apelacyjny uznał zaskarżone zarządzenie o zwrocie odwołania za błędne, gdyż usunięcie braków formalnych odwołania - ustalenie umocowania fachowego pełnomocnika w sprawie ww. - powinny i mogły być usunięte w toku czynności wyjaśniających, których Sąd Okręgowy zaniechał.

Reasumując, stwierdzić należy, iż skoro Przewodniczący nie zastosował właściwego trybu w celu wyjaśnienia wątpliwości co do prawidłowości udzielenia i wykazania pełnomocnictwa, to błędnym było zwracanie odwołania ze względu na niezpełnienie braków formalnych.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. w związku z art. 397 § 1 i 2 k.p.c., orzekł jak w sentencji.

SSA Aleksandra Urban SSA Małgorzata Gerszewska SSA Jerzy Andrzejewski